

Det landbrugsfaglige Ungdomsarbejde i Norge.

Klubbarbeidet — fortid og framtid.*)

Af Konsulent *Kåre Holmgren*, Oslo.

Den første kjennskap til klubbarbeidet fikk vi fra Danmark. *Frantz P. Lund*, som var kommet fra U. S. A. til Danmark for å sette i gang det praktiske ungdomsarbeide i jordbruket etter amerikansk mønster, kom høsten 1924 opp til Oslo og holdt et foredrag om klubbarbeidet. Foredraget vakte stor oppmerksomhet og i en etterfølgende samtale ble det fra flere hold framholdt at dette arbeide også måtte tas opp i Norge. Konsulent Lund kunne på vegne av I. E. B. (International Education Board) tilby Norge de samme betingelser som Danmark, dersom vi ville ta saken opp. Disse betingelser gikk som bekjent ut på at I. E. B. skulle bære alle omkostninger ved arbeidets start og drift de første årene, men at det enkelte land så skulle overta utgiftene med å føre arbeidet videre.

I Norge ble forholdet imidlertid det at man ikke turde ta imot tilbudet foreløbig av hensyn til de senere økonomiske forpliktelser. En ville få lov å se tiden an litt. Først i 1928 ble det rettet en henstilling til I. E. B. om å starte arbeidet i Norge på de nevnte betingelser. Henstillingen ble godt mottatt og det ble meddelt at såsnart en var ferdige i Sverige og Finland, hvor arbeidet i mellomtiden var optatt, skulle turen komme til Norge. Det skulle bare bety et par års utsettelse. Det kom dessverre til å bety meget mer. Mens arbeidet i Finland ennå foregikk med støtte fra I. E. B., kom det beskjed fra U. S. A. at alt arbeide for fondets regning i Skandinavia måtte innstilles.

*) Efter Foredrag ved Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejdes Aarsmøde i Aarhus den 11. September 1946.

Dette innebar at Norge ikke kom med i det hele tatt, mens altså våre tre naboland hadde fått en god start.

Vel nok var klubbarbeidets ide blitt kjent i og med konsulent Lunds foredrag i 1924 og en og annen klubb kom nok også i gang rundt om i landet. Det ble imidlertid bare spredte enkelttiltak satt ut i livet av interesserte menn og kvinner eller en og annen organisasjon. Noen fellesorganisasjon eller felles linje i arbeidet ble det dessverre ikke. Så gikk det noen år. I 1935 tok Selskapet for Norges Vel (en organisasjon som nærmest tilsvarende Det kgl. danske Landhusholdningsselskab) etter forslag fra sekretær *Ole Hersoug* opp spørsmålet om å få dannet en fellesorganisasjon for jordbruksklubbarbeidet. Selskapets direksjon rettet henstilling til en rekke større organisasjoner og institusjoner på jordbrukets område om å tiltre en slik landsomfattende organisasjon. De fleste svarte positivt på denne henstilling og i april 1936 ble *Landslaget for Norske Jordbruksklubber* konstituert. Ved starten var det 9 organisasjoner som gikk med og flere er kommet til slik at det i dag er 18 organisasjoner tilsluttet L. N. J. som aktive medlemmer. Disse organisasjoner har hver en representant i Landslagets råd, som er den høyeste ledelse. I rådet er det dessuten en representant for jordbruksklubbene i hvert fylke. Av og innen rådet velges 4 styremedlemmer, mens det 5. medlem — styrets formann — oppnevnes av Selskapet for Norges Vel. Landslaget har dessuten en del passive medlemmer. Disse betaler et årlig bidrag, men er ikke representert i ledelsen. Fra starten besto L. N. J.'s budsjett bare av bidrag fra aktive og passive medlemmer, men fra 1939 har vi mottatt et stadig stigende statsbidrag. Dette siste utgjør nu kr. 25 000.- pr. år, og det hele budsjett er ca. 50 000 kroner.

Da L. N. J. ble startet og vedtok sine lover, ble organisasjonens formål uttrykt i § 2. Der heter det: L. N. J.'s mål er:

- a. gjennom jordbruksklubber for bygdeungdommen å vekke interessen for jordbruksyrket og for bygdenes sunde og harmoniske utvikling,
- b. under kyndig veiledning å gi ungdommen opplæring i stell

- av jord, planter og dyr og i husstell på en slik måte at den kan få størst mulig utbytte av sitt arbeide,
- c. å skape en arbeidsglad og økonomisk instillet ungdom med den rette forståelse av de gleder den kan skaffe seg selv og andre gjennom kameratslig samvær og kappestrid.

Man vil af dette forstå at det var et arbeide for ungdommen som her skulle tas opp. Det viste seg imidlertid at det også var mange eldre som var interessert i dette arbeide og gjerne ville være med. En fant det da riktig å gi anledning til det, og vi fikk derfor allerede fra starten både senior- og junior-klubber.

Fra en beskjeden start for 10 år siden, har så L. N. J. vokset seg stadig sterkere. Til tross for at en hele tiden har arbeidet med et beskjedent budsjett og tat i betraktning at en stor del av organisasjonens virketid faller innenfor krigs- og okkupasjonstiden da en av gode grunner ikke kunne drive noe organisasjonsarbeide, har vi i dag ca. 500 klubber med over 17 000 deltakere i gang rundt om i hele landet. Dette resultat skyldes først og fremst at vi overalt har funnet interesserte folk som frivillig og uten noen godtgjørelse har ydet en verdifull innsats.

Hvordan har så arbeidet vært anlagt og hvilke erfaringer er høstet gjennom disse årene?

Da arbeidet ble tatt opp var det først og fremst vekst- dyrkingen, og da i særlig grad dyrking av grønnsaker, som ble den viktigste klubboppgave. Etterhvert er nok andre oppgaver kommet med, men en kan nok si at grønnsakdyrkingen har vært den alt overveiende arbeidsoppgave. På dette felt har vi da også grunn til å si at vi har nådd store resultater.

Da Landslaget tok opp sin virksomhet var grønnsakdyrkingen lite utbredt mange steder i vårt land. Særlig lå kyst- skog- og fjellbygdene langt tilbake på dette område. Det ble derfor i disse strøk vi først og fremst tok fatt, og jeg tror å kunne påstå at klubbarbeidet her har gitt store resultater. Når disse bygder i dag er kommet så langt i dette henseende er det i stor utstrekning en følge av klubbenes virksomhet. Den måte

arbeidet ble anlagt på og de metoder vi har anvendt i arbeidet, konkurranser, utstillinger osv. har medført at interessen for grønnsakdyrkingen og kjenskapen til den har spredt seg langt utenfor klubbenes rekker. Klubbene har gått forran og vist at det gikk an å få avlinger også på de steder hvor man før trodde det var umulig. Gjennom utstillingene har de så vist andre resultatet og flere og flere har etterhvert tatt opp dyrkingen. Dette er et direkte resultat av klubbarbeidet.

Men dette har kommet til å bety mer. Klubbene er etterhvert blitt forum for diskusjon av andre fagspørsmål og har også tatt opp mer kulturelle oppgaver. Gjennom klubbene er synet for samarbeide om løsning av visse bygdeinteresser blitt sterkere. Oppretting av sprøytelag, omsetningslag, fagbibliotek og opptak av mer kulturelle oppgaver som restaurering av kirkegårder, anlegg av haver og parker rundt skoler og forsamlingshus osv. er blitt resultater av klubbarbeidet. Det er blitt vekst og utvikling i arbeidet. Erfaringen har nemlig vist at metodene i klubbarbeidet med letthet har latt seg anvende på så mange områder til fremme av bygdenes og bygdefolkets interesser. Ute fra distriktene har det kommet stadige henstillinger til Landslaget om å ta opp snart den ene, snart den andre oppgaven. Så langt det har vært mulig har vi gjort det, men det har dessverre vært en grense for hvor langt vi kunne gå. Dels har de økonomiske forhold hindret oss i å spre oss over alt for meget, dels har jo forholdene under krigen umuliggjort mange ting. Men vi har lagt oss henstillingene på minnet og lovet å ta fatt såsnart forholdene ble andre.

Nå er forholdene blitt andre. Vårt lands frihet og selvstendighet er gjenvunnet og dermed er grunnlaget for det framtidige arbeide lagt. Men vi står foran store og vanskelige oppgaver. Krigens sår skal leges og utviklingen skal gå videre slik at vi etterhvert kan skape de best mulige kår for alle som bygger og bor i landet. Det vil komme til å stille store krav til oss alle, og ikke minst til jordbrukets folk. I hvilken utstrekning vi skal klare å løse oppgavene beror på i hvor sterk grad vi kan få ungdommen med. Ungdommen er fremtiden, og uten en ungdom med kunnskap, vilje og tro vil

det ikke nytte. Når det gjelder landbrukets ungdom vil et slikt byggende arbeide bli av særlig betydning. Intet offer vil være for stort når det gjelder å sette bygdeungdommen istand til å klare de oppgaver som blir lagt på den i framtiden. I dette arbeide må vi nytte de veier som vi vet vil føre fram. Det praktiske ungdomsarbeide slik det har vært drevet i de år som er gått, har vist at det innebærer meget av verdi. Vi må derfor ta det i bruk også i framtiden, utvikle det og utbygge det på en måte så det kan rekke alle.

Ut fra de erfaringer vi har høstet av arbeidet i de 10 år Landslaget har virket, vil vi nu planlegge arbeidet i årene framover og trekke opp de linjer som vi mener å kjøre frem på. Vi har arbeidet med disse planer gjennom lengere tid og vil nu etterhvert søke å sette dem ut i livet. Jeg skal derfor kort trekke opp disse planer for på den måte forsøke å tegne et bilde av Landslagets framtidige virksomhet. Jeg gjør oppmerksom på at det er planer som her omtales og om vi kan klare å realisere dem avhenger av mange faktorer, ikke minst de økonomiske.

Vi ser det slik at når det gjelder å skape en bygdeungdom med kunnskap, vilje og tro og med den yrkesbevissthet og yrkes stolthet som må være tilstede for å mestre oppgavene, så er det om å gjøre at vi kan få tak i ungdommen allerede i barneårene. Vi har i Norge gjennom mange år hatt noe som heter skolehage. Det er et faglig arbeid hvor barna kommer med allerede i skolealderen. Skolehagearbeidet har vært drevet på en litt forskjellig måte. Til å begynne med var det slik at en hadde et dyrkingsfelt ved skolen. Under lærerens ledelse fikk barna her være med å gjøre istand jorden, gjødsle, så og plante og stelle vekstene gjennom sommertiden og til slutt høste produktene. Gjennom dette arbeide var det mulig å vekke barnas interesse samtidig som en etterhvert kunne gi dem en viss fagkunnskap. Senere ble dette arbeide utviklet derhen at barna fikk sine egne felter hver hjemme hos seg. Det avhjalp vanskene med å samle barna til et fellesfelt ofte fra større avstander, men det vanskeliggjorde samtidig veiledningsarbeidet og den nødvendige kontroll. Dette skolehagearbeid har

vært ledet av Norsk Skolehagelag, som har hatt en viss statsstøtte, og har bygget på folkeskolelærerne som ledere. Vi anser det for å være av stor betydning at dette skolehagearbeidet kan utvikles videre og at det kan anlegges på en slik måte at det gir det best mulige resultat. Her tror vi det vil være mulig å få istand et fruktbringende samarbeid mellom Norsk Skolehagelag og Landslaget. Vi tenker oss at det vil passe best å utbygge systemet med hjemmeskolehager. Lærerne i folkeskolen skal administrere dette men kan få nødvendig faglig hjelp og bistand fra våre klubbledere. Gjennom skolehagen skal så barna få en første innføring i arbeidet med jord og planter. Det må begynnes smått og forsiktig og utvikles etterhvert. Når så barna er ferdig med folkeskolen og avslutter sitt skolehagearbeide er så tiden inne til at de kan komme med i klubbene. I klubbene kan vi så bygge på det grunnlag som er lagt i skolehagen og etterhvert gå videre. I klubben blir dyrkingsfeltet større, det tas med flere vekster, eller om deltakeren har lyst til det, kan han eller hun spesialisere seg i dyrking av en eller et par vekster som kan dyrkes for salg. Etterhvert kan en så koble flere oppgaver sammen. Vekst dyrking kan kombineres med husdyrhold. Deltakeren dyrker en eller flere vekster som senere kan brukes til oppdrett av kaniner, høns, sau, gris osv. Og etterhvert som deltakerne blir eldre, trekkes nye ting inn. I forbindelse med husdyrholdet kan en litt eldre deltaker begynne å lage kaninbur, innrede et lite hönsehus osv. Dersom det er interesse for det, kan en litt eldre deltaker påta seg å anlegge noen drivbenker for å kunne selge planter til de øvrige deltakere osv.

Det er i det hele om å gjøre at det stadig er utvikling i arbeidet. Når det gjelder klubbarbeidet må en aldri bli stående på stedet marsj. Da tapes interessen og det hele går istå. En må alltid være istand til å finne frem til nye oppgaver slik at det blir utvikling i det hele. Da vil arbeidet være like interessant for 18-åringene som for 14-åringene. Det blir da ikke slik at en i en viss alder synes en er blitt for voksen til å være med i klubbarbeidet. Nei, en blir aldri for gammel til det. Arbeidet og oppgavene kan nok etterhvert bli andre, men

det interessante og fengslende vil alltid være til stede. Vi har klubbmedtakere i våre seniorklubber som forlenget har passert de 70 år, men de er like levende med for det. De deltar i utstillinger og konkurranser og er minst like spente på resultatet som 14-åringen.

Ved å anlegge arbeidet slik, tror vi det kan skapes en linje i det faglige veiledningsarbeide som fra den yngste til den eldste kan gi noe av verdi. En kan få koordinert forskjellige tiltak på en slik måte at en oppnår den best mulige effekt. Gjennom deltakelsen i klubbarbeidet skal deltakerne etterhvert få veiledning og hjelp, både ved demonstrasjoner og på annen måte slik at de kan få størst mulig utbytte av å være med.

Vi tror at en slik linje i det frivillige opplæringsarbeide i jordbruket vil kunne bety meget i fremtiden. Det er om å gjøre at en kan stå sammen og trekke i flokk.

Jeg vil også peke på at denne form for opplæring kan tilgodese begge kjønn. For pikene vil selvsagt arbeidsoppgavene etterhvert bli andre enn hva tilfellet er for guttene, men utviklingen har en også der.

En slik utvikling av arbeidet som jeg her har omtalt må knyttes til fastere organiserte klubber. Av hensyn til effektiviteten i arbeidet må klubbene ikke bli for store. Vi regner med maksimum 20—25 deltakere pr. klubb.

Men Landslaget må ta opp andre arbeidsoppgaver, oppgaver som ikke trenger noen fast organisert klubb, men som likevel ligger innenfor vårt arbeidsområde. Jeg skal peke på en del slike oppgaver.

Fjösstell og melking er et område hvor noe må gjøres. Landslaget har planer om å ta opp et fastere arbeid her. Det tenker vi å ordne på den måte at vi arrangerer kurser og demonstrasjoner. Vi vil søke å knytte til oss en egen konsulent for dette. Hans oppgave vil bli å samle deltakerne til et 3—4 dagers kurs. Her vil de forskjellige arbeider i fjøset bli gjennomgått og demonstrert og deltakerne skal selv få prøve seg. Både hånd- og maskinmelking vil bli tatt med. Som en avslutning på kurset arrangeres en melkekonkurranse hvor deltakerne får prøve seg. På denne måte vil en kunne bidra til øket dyktig-

het på området, samtidig som interessen for arbeidet ökes. Ikke minst for ungdommen vil det være av betydning at de gjennom deltakelsen i disse kurser kanskje kan få et noe annet syn på arbeidet i fjöset. Det er jo gjerne slik at fjösarbeidet betraktes som det simpleste av alle jordbrukets arbeider og det siste ungdommen vil være med i. Meget kan her rettes ved at en søker å få ungdommen til å forstå verdien av arbeidet, lærer den å utföre det riktig og skaper respekt for dyktigheten på området.

På samme måte vil vi ta for oss andre oppgaver. Plöying, kjøring, rotveksttynning osv. Gjennom kurser og demonstrasjoner lære hvordan de skal utföre arbeidet og til slutt få prøve seg i konkurransen. Vi tror det ligger meget av verdi i slike tiltak.

Disse avsluttende konkurranser kan så danne begynnelsen og grunnlaget for en fastere tevlingsvirksomhet på jordbrukets område, noe som har vært helt forsömt hos oss. En skal være oppmerksom på at ungdommen er innstillet på konkurranser og at en bör söke å nytte ut dette moment i den praktiske opplæring. Det er ikke konkurransene og seieren som er målet. Målet er en dyktig ungdom som mestrer de forskjellige arbeider innen yrket og som er yrkesbevist. Kan vi opnå noe i retning av det med konkurransen, så skal vi også nytte den. Konkurransene vil nemlig medföre et det blir lagt mere alvor i treningen, og treningen her er det daglige arbeid. Og når interesse og omtanke bringes inn i hver detalj i den daglige virksomhet så vil en ikke bare oppnå en viss faglig dyktighet, men en vil også oppdage at arbeidet har rike sider som en tidligere ikke var oppmerksom på.

Til neste år skal vi delta i en nordisk konkurranse i plöying og melking i Sverige. Jeg er oppmerksom på at vi ikke blir fulgt med spaltelange forhåndstips i hovedstadpressens sportsider, og resultatet vil sikkert ikke bli slått opp med centimeterhøye bokstaver. Nei, ikke ennå. Men engang vil de det kanskje. Den dag da dyktighet i det praktiske arbeide rangsjerer like höyt som dyktighet på idrettsplassen. Den dag har også jordbruket en ungdom som mestrer sitt yrke og som föler yrkes-

stolthet og arbeidsglede. Som et ledd i arbeidet mot dette mål, hilser vi de nordiske arbeidskonkurranser med glede.

Vi har planer om å føre konkurransevirksomheten videre. I våre planer inngår også arbeidet for hva vi kan kalle et jordbruksbrev. Vi har tenkt oss dette laget som et sertifikat. I dette er det gitt en side for hver enkel av en rekke praktiske arbeidsoppgaver. Hvert år arrangeres så i hver bygd prøver i de forskjellige arbeider. De som ønsker det kan så fremstille seg til prøven og få resultatet av denne innført i jordbruksbrevet. Deltakerne kan for hver gang ta den eller de prøver de ønsker. Brevet kan de så bruke som bevis for praktisk ferdighet når de søker arbeide eller søker seg inn på en skole. En kunne jo også i sin tid tenke seg at et slikt jordbruksbrev skulle være minstekravet som ble stillet til den som skulle overta et jordbruk — stort eller lite.

Landslaget vil også etterhvert ta opp lærlingspørsmålet i jordbruket på bredere basis, utveksling av ungdom mellom de nordiske land, brevveksling osv.

På det mere teoretiske område arbeider vi med planer om studieringsvirksomhet, korrespondanseundervisning osv. Også når det gjelder sosiale og kulturelle oppgaver har vi meget å ta fatt på.

Det vil i det hele forstås at vi ikke mangler oppgaver. Mange vil kanskje innvende at vi tar på oss for meget. Vel, vi er oppmerksom på at oppgavene er store og mange, men det må ikke avholde oss fra å ta fatt på dem. Vi kan selvsagt ikke klare alt alene, men vi håper etterhvert som arbeidet går fram å kunne oppnå hjelp og støtte fra andre organisasjoner som er interessert i disse ting. I samarbeid skal nok oppgavene løses.

Jeg kan så tenke meg at det stilles spørsmål om hvordan selve organisasjonsapparatet skal utbygges for å løse alle de oppgaver som her er omtalt, og hvordan den økonomiske side av saken skal løses. Dette skal jeg omtale kort. Vi regner med å bevare den samme organisasjonsform som vi har hatt hittil. Landslaget bygger på medlemsskap av alle organisasjoner som er interessert i en løsning av de oppgaver Landslaget har tatt

opp. Disse medlemsorganisasjoner er med i ledelsen av Landslaget på samme måte som jeg omtalte innledningsvis. Dessuten blir deltakerne i jordbruksklubbene rundt om representert i Landslaget gjennom fylkesrepresentanter.

Landslaget bygges så ut med et hovedkontor med de nødvendige hjelpemidler. Til dette knyttes en egen matriellavdeling som på billigste måte skal skaffe alt nødvendig matriell til klubbarbeidet og konkurransevirkosomheten, studieringer osv. Hovedkontoret arbeider så i kontakt med en egen komité eller nemnd i hvert fylke. Dette fylkesstyre velges av deltakerne innen fylket på et eget årsmöte med representasjon etter bestemte regler. Dette fylkesstyre planlegger arbeidet innen sitt fylke og står oppover i kontakt med hovedkontoret og kan herfra få hjelp arbeidsmessig og ökonomisk. I tilknytting til hver fylkesnemnd er det tanken å ha en mannlig og en kvinnelig konsulent. Disse skal helt ut være viet ungdomsarbeidet. Fylkesnemndene arbeider så i kontakt med lokale nemnder i hver kommune som igjen kan omfatte en rekke enkeltklubber.

Når det gjelder den ökonomiske side så er det et spørsmål som er adskillig vanskeligere å klare opp. Det er lett å bli enig om hvordan en på beste måte skal bygge opp organisasjonen for å klare arbeidet, men hvor skal pengene komme fra? Ja, her må jeg dessverre si at det vet vi ennå ikke sikkert, men vi tror det skal lykkes å löse også den siden av saken. Med en utbygging av Landslaget etter de linjer som jeg har omtalt, vil det kreves et ganske stort budsjett som blir mange ganger det vi har i dag.

Vi må fortsatt bygge på bidrag fra de tilsluttede organisasjoner og söke å oppnä så meget som mulig her. Det blir nok også det spørsmål som lettest lar seg löse. Landslaget påtar seg arbeidsoppgavene, også for medlemmene av de andre organisasjoner, mot at disse yder ökonomisk stötte.

Videre vil vi söke å oppnä bidrag fra de enkelte fylker til bestridelse av lönn og reiseutgifter til fylkeskonsulentene, og fra de enkelte kommuner, hvor arbeidet tas opp.

Alt dette vil gjöre sitt, men vi kommer ikke utenom at vi likevel blir avhengig av et statsbidrag som er atskillig höyere

enn det vi har i dag. Men vi ser det slik at staten her bør tre støttende til. En utbygging av dette arbeide vil være av en så avgjørende betydning ikke bare for bygdeungdommen og bygdene, men for hele samfundet at det fullt ut forsvarer et temmelig stort statsbidrag. Og kommer en nærmere inn på saken, så er det jo et spørsmål om det ikke ennå er langt igjen for bygdeungdommen har fått sin rimelige del av de statsmidler som anvendes til opplæringen.

Vi vil i alle fall ta saken opp og gjøre hva vi kan for å løse den, fordi vi vet at vårt yrkes være eller ikke være avhenger av i hvilken grad vi kan vinne ungdommen. De vansker og problemer vi i dag står overfor når det gjelder arbeidskraftspørsmålet i jordbruket viser med all ønskelig tydelighet at noe må gjøres og det snart. Og her ser vi i Landslaget vår store oppgave og vårt store ansvar. La oss håpe at vi kan lykkes i våre planer.

Jeg vil så til slutt få lov å understreke betydningen av samarbeide og samhold også utover landegrensene. Vi i de nordiske land har så meget felles at det vil være av stor betydning at vi kan arbeide sammen. Ved å komme sammen og drøfte tanker og erfaringer kan vi yde hverandre verdifull støtte. Ved gjennom felles tiltak å føre vår ungdom sammen, vil vi kunne skape et vidsyn og en forståelse som vil styrke vårt felles arbeide. Vi i Norge er kommet sist igang når det gjelder det landøkonomiske ungdomsarbeide. Vi er derfor interessert i å lære av dere som har begynt tidligere. Vi rekker derfor hånden ut til samarbeide og håper at den blir mottatt. Jeg tror at i den utstrekning vi kan utbygge det nordiske samarbeide, i den utstrekning vil vi innen rimelig tid løse de felles problemer. La oss derfor hver i vårt land gå inn for oppgaven. Det er ungdommen og framtiden det nå gjelder.
